

ABERRIA edo LATERRIA Bietatik, zein da legezkoa?.

ATUTXA'TAR PAUL

Zornotzan 2.016an Urrillaren 25'ean

ABERRIA.

Gaiezko izadi onetan, ta izadiko indarraren azturazko ezauntza bidean, aberriagaitik berba egiten dogunean, agertzen jakuzan eskuarteko izan gaitasunaren antolakuntzatik, eltzen gara berezko aberri baten babeseko ezarpenera, edo ta gure bizitzak, izadi onen gai-legezko zentzunean babestuteko, edozeinezko bear doguzan garrantzizko elburu baten ezarpenera.

Eta Izadi onen indarrartean, zeintzuk ote diran gure azterketaren azturazko lanean emaitza lez agertzen jakuzan izakizun edo ditekeneak, irauntasunean daukagun almenezko bizitz onen ekintzatik aurrera egiteko ?

Euskerea.

Euskaldun arbasoak, 30.000ko urte askoren ikerpeneko atun-bidean⁽¹⁾ edo ta aztura bidetik⁽²⁾, ondo erindu ta biribildutako lanean lortutako bereztasunezko itz ederrak, euren lekuetan ondo aokatu, eta bete-bete euren lekuetan egokituta geratu daitezenez, euskerearen gaztelu ederrena eraiki eben.

Lur, aize, ur, itsas-abeldiai eta bizitzaren orokorreko gai-lur onek daukan lorea, landare, lur-a-beldi, are, arri, arrikatz, burdin-mea, kobak eta gure lur onetan agertzen diran era guztiko irudiak, bereztasunezko zentzu audienean izendatu ebezan.

Gure izen-abizenakaz eta ekanduaren arloan bardin eginda, euskal berba bakoitza: leku, era, aukerazko direnetan edo ta zeregiñezko gauzatan, esaeraren zentzuzko argitasun ederrenean irudimenduta kokatzen gaitu.

Arteko arremantetan eta berbaz mintzatzen garenakaz, egiaren ziurtasunezko eta xeetasunaren irudimenezko ulermenean kokatuta.

Euskaldunak, alako berezkitasunaren izkuntz-ederragaz jendekuntzatuta, ez gara izango, egia ta askatasunaren demokrazizko zaletasunezkoak ?.

Orainarte, eta ziur nago emendik aurrera-be, alan izango dala, euskaldunen berbea, alkar mintzatuz egon dan lekuetan, egiaren zentzunkidezko⁽³⁾ labelekoa izan dalako beti.

(1) Atun-bidean = procedimiento del conocimiento empíricamente.

(2) Aztura bidetik = crecimiento en el conocimiento. (3) Zentzunkidezko = armonia social, moral y demokratikamente equilibrada

Euskalerriaren edo Euskaldunen nortasuna.

Euskerea da gure izaeraren ardatz-nagusia, beren bidetik euskaldun lez nortasundu egin giñelako, eta egiten garelako, euskal kabi eder onetan jaiotakoak.

Orregaitik deitu geuntson *AMA* Euskereari, berak emoten euskulako gure arbasoen ainbat milla urtetako *AITORTZA*.

Gaurko errietatik, iñork, edo gitxik baiño ez daukienak.

Eta bizitz onen ekintzazko bide orreitatik, eskutik ebatuta doazelako, mintzoaren eta ulermenaren bearkuntzak, mundu onetan zentzuz jokatu, eta betiko ekanduan etenbageko azturari bizi ondoren, egokitu gendun euskerearen nortasunezko izkuntz eder au.

Euskaldunen artean, bazkunezko edo gizarteko antolakuntza.

Milla urte askotako denborea euki eban Euskalerriko lagun-arte onak, gure gaurko edestian sartu zanerako, Paleolitiko denborak baiño ariñautik, itzarmen edo elkargoko bizitzan arduratuz,

Atlant-Itsasotik Alemaniaraiño, eta Eskoziako Piktoaren ugartetik, Tarteso ta Turdetanoaren Kadizeraiño lurr zabal orreitan, zoragarritzko garai-pen bat lortzeko.

Eta azkuntzazko bizitz orren arduran jarraituz, euren arteko arremanak, euskal ekanduen zentzun aundiko ulermenean ezartzeko, askatasunaren bakezko demokrazi ederrenean oiñarrituz ezarpendu ziran, gure batzar zarraren lege bidetik.

Eta ori izan zan, Jaungoikuak bereztu ebazan legeari begira, ikasiz lortu ebena, gure zentzun aundiko Lege Zarrak diñoen lez.

Euskaldunen erlijioa.

Afrikatik, Omosapiens zabaldu zanetik, Euskalerriak be euki eban, beste giza leiñu, errigizarte, edo jendarteak euki ebazan euren irudimenaren uestezko edo ametsezko irudigintza, eta oso polita gaiñera.

Konturatu ziran baiña, gaiezko Izadi onak daukazan legeak, zeruko goian ez dan ikusten Baten batek, ipini eutsezala.

Eta lurak daukazan legeari begira, gai edo giza izan arren⁽¹⁾, biak lege bardiñean irasita dagozelako,

(1) Gai edo giza izan arren = siendo indistintamente persona o materia, porque los dos son partícipes en igualdad de las leyes que contiene esta naturalización.

danon zor-eskubideko ordezkarrizaren ulermenaren, lortu eban gauza ederrenetarikoa bat, leiazko demokraziaren zeatz batera elduta, gure Lege Zarreko Foru Legeak agertzen dabezan lez.

Eta ulermenezko bide orretatik gurtu eban izkutuzko *Goiko Jauna* edo bereztasun onen *Sortzaillea*, ekanduzko zentzun ori euren artean, erlijiozko maillara igonda.

Euskalerriaren aberria sortzen.

Jaioten garanetik azturaz, ezkontzen azten gara, gero sendietan auzotuten, erri ta lurraldetara zabaltzen, eta jendekuntzatuz mugatuta geratzen diran lurraldeko jendarte orreri, esaten dauztzagu, erri batekoak, edo Euskal Aberritarrak direla.

Orrela jaio, bizi, eta jendekuntzatukoari deitzen dautzagu, leinu, sabel bateko, edo Aberri batekoak direla.

LATERRIA.

Iztegietan batutako Laterriaren izen zentzuak, esaten dabe:

Emakume-gizon, edo gauza baten bat aldakuntzazko ezarpenean dagoenean, bere izaeran edo ta esangurezko jarkera edo ezarpenetik, "aldata egin leiken gauza dala".

Ez da, ikusten dogun lez, berezko jendekuntza baten aitorkuntzazko⁽¹⁾ zentzuaren bidetik, datorren izatasunezko gauza berezi bat, edozer gauza izan leikelako.

Alango itza da laterrizko izen au, norkeriaren zentzungabetasunezko eritzitik artuz, aberriaren zentzuagaz, ezarpendu eban.

Izadi onetan, gelditu eziñik dabiltzan edozerrezko gauza guztiak, gu artean garala, euren ibilkerarako eragillea daukien lez, ikusi dagigun zelako eragillea⁽²⁾ daukan, gure oraingo Laterritasunezko itz onek.

Sarrera.

325eko urtean, Nizean egin ziran eleiz batzarretara atzeratu bear gara, gaurko laterri oneik, euren erabagizko zentzuan ulertzeko, baita jakin degun, zergaitik eta zertarako ipini eutsoen, ezeren zentzunik bage, asmatutako izen ori, berezko errigizarteak, lege daukien izen ta izatasunaren aurka.

Eta Europako laterri auen kontuetan, zergaitik espaini onek, daukan norkerizko asmatzail guzurtien artean, ainbeste indarra, gu Euskaldun, Katalan, eta Galleguak, gaur eguneko demokraziaren denboran oraindiño, eskubidez berezko errigizarteak izanda, euren norkerizko lapurtzan daukien zaleatasunaren menpe egoteko.

Erroma.

Erromatar kaiserra I Konstantinok jakinda, euren kaisertzaren batzangotasunezko asmo orreik izadi osoarentzako, ezin ebezala aurrera eroan, etenbageko guda edo gudaloztearen indarrik bage, I Silvestre Aita Santu Kristauagaz alkartu zan, guda indar orreik, erlijioaren sinismeneko indarragaz alkartuz, sendotzeko.

325eko urtean I Konstantino, eta I Silvestre Aita Santuaren ordeztu, *Kordobako gotzai Osio jauna*⁽³⁾ mai buru ezarrita, Nizean

batzartu ziranean, arrianismoa gaitzetsiz alboratzeko, eta katolikotasunean aberrituta, batzangotasunezko erlijio barri ori legean arautzeko, leen egin eban:

-Zeru edo Jaungoikoaren eta lur onen bitartean dagozan solaskide edo mintzaide bakarrak, eurak direla esanez.

-Ortik aurrera emakume-gizon ta neska-mutillak, Jaungoikoaren borondatez, bakotzak daukaguzan nor, edo berezko ardurak bizi onetan jokatzeko, euren eskuetan geratu ziran.

-Jainkoa euren maira beratu, eta ziñezkintzatuz, iru zatitan banandu eban.

-Eta eleiz katolikuaren legezko siñisbidea zendotzeko, ziñezkintzatutako Kredo Nizeano edo Konstantinopolitanozko Kredoa irasi eban, orokorrezko izadi onen gizaki guztien sinismenerako. Eta ez Jesusek irasi ebalako, gaur sinisten dan lez.

-Eta baita Erromako kaisertzaren Aita Santuen sakratuzko izen eta izatasunak, ezin-eskatzukotasunean⁽⁴⁾ ezarri, danok makurtu gaitezen bere aurrean.

Iru dira eleiz katolikuen siñisbideak: Apostoluena, Nizeno-Konstantinopolitanoa, eta San Atanasioarena, au apaiz'en otoizketako liburuetan irakurten dana, eta orduko denboran sinismen edo asmo orreik ezartzeko, indarkeriz edo odoljariozko guda bidez antolatu ziranak.

381eko urtean eta Konstantinoplako eleiz batzarrean geigarritu jakozenakaz, osotuta geratu zan katolikotasunaren eritzizko sinismen ori.

(1) Ez da berezko edo ondoretasunaren jendekuntzazko aitorkuntzatik ekarten daukan berezko izatasun bat = *que puede ser, de cualquier término en que se puede definir la palabra, sin tener arraigo alguno con ninguna ancestralidad.* (2) Eragillea = *causante de ese movimiento, impulsor, gestor, negociador.* (3) Osio jauna Kordobako gotzai = *I Konstantinoren aolkularia, Arrianismoaren aurka jokatzeko.* (4) Ezin-eskatzukotasunean = *Infabilidad del Papa. Ezin-eskatzuko = infalible, indefectible.*

Griegoak onartu ebena, ta Erromaren Ekialdeko Kaisar Justiniano Aundiak bere 527-565eko urte bitartean jaurkintzazko denboran, onartu ebana Erromatar eleizarako.

Erromaren Ekialdeko kaisertza ori 1.453ko urtean Turkoak menperatu ondoren, amaitu zan.

409ko urtean, Godoen eskuetara aldatu zan Erromatarren mendebaleko kaisertza, euken erromatar jaurkintzagaz, erlijio lez eztabaida aundiak euki ebezala, Arriano eta katoliko barien eritziekaz.

Arik eta 586ko urtean I Rekaredo bere emazte Badagaz Arrianismoari uko eginda.

589ko urtean Toledoko IIIIn eleiz batzarrean katolikotasuna besarkatu ondoren, ispaniako lenengo errege katolikoan biurtu arte.

Mauritarren agerkera.

711ko urtean agertu ziran moruak erdiugarte edo peninsula onetara, eta or amaitu ziran erromatar-godotarren katolikotasunezko garaipenaren alegiñak, arik eta bir-jabetzezko lanetan asi arte.

Zortzi gizaldi egon ziran mauritarrak erdiugarte onetan, arik eta errege katolikuak, 1.492ko urtean Granadatik, askeneko mauritarrak bota arte.

K.o. VIII-IXn gizaldian Jaun erregearen antolakuntzak, erdiugarte onetan, bizi ziran ezberdiñeko errigizarteak, atondu zitezzen.

VIII-IXn gizaldian asi ziran Europa onen mendebaleko erregetzak sortzen:

Frantzikoa:

507ko urtean I Klodobeok, Loira ibaiaren azpian egon ziran Bisigodoak menperatu ebazan Bouilleko zelaietan, eta Auñamendiak igaroazota, erdi-ugarte⁽¹⁾ onetara bialdu ebazan, batzuk Lurrarteko itsasoaren Septimania ta Probenzakorenrenkadaren lurretan geratuz.

Eta 507ko urte onetan I Klodobeok, Pariseko uria izendatu eban frankoren erregetzazko uri nagusi lez, naita eurak ezeren baketazko jaurkintzarik euki ez.

I Klodobeo au izan zan, merobinjioaren erregetzazko leiñua, edo Frantziko errege leiñua irasi ebana, bere Merobeo aititeren izenagaz.

Baiña ez zan sendotu, arik eta Karlomajnok bere anai Karlomanegaz 768ko urtean, Frantziko erregetza artu arte.

799ko urtean erromatarrak, IIIIn Leon Aita Santua arrapau egin gura eban, begiak ta mingaiña kentzeko keiñuagaz, eta iges eginda Paderbor´era joan zan Karlomajnoren babesean kokatzeko, eta

batez Karlomajnor, Erroma bakeztu egian eskatzeko.

800go urtearen Azaroan III Leon Aita Santuak deituta, Karlomajno Erromara joan zan.

800go urtean Abenduko 1ean III In Leon Aita Santuak, Karlomajnogaz batzar bat egin eban, eta Abenduko 23an, III In Leonek ziñezpena⁽¹⁾ ta aitor-tzea eskatu eutsonean, bera errugabeko lez aurkeztu zan.

800go urtean Abenduko 25ean, iparraldeko itsasotik Italia erdian dagon Garigliano edo Liri ibairarte, erdiugarte onen Ebro ibairaño, eta Mendebaleko Atlant Itsasotik ekialdearen Boemiaraño Erromatar Kaisal Erri Sakratuaren Inperator, edo Augusto Kaisar-Jaun koroatu eban Erromako San Pedroren Eleizan III In Leon Aita Santuak.

Eta amen emoten jako os-tera asiera, jopukerizko⁽²⁾ katolikotasunean batzangotzeko asmakuntzari, edo katolikotasunaren kaisartzazko lengo ariari barriro oratuta, Aita Santuak irasi eban kaisartzazko domiña aundi orregaz, Erromatar Kaisal Erriaren inperatore, edo kaisar agintaritz, Europako errege indartsuenak eroan dagian.

Asturiaseko erregetza.

418ko urtean Atanajildok, Ajila menperatu ebanetik, 711ko urterarte egon ziran bisigodoak Toledoko errege edo kaisertzan.

711ko urtean Uztaillaren 19an, Muzaren mauritarrak Tariken agindutara, erdi ugarte onetan Kadizetik sartuta, Rodrigo bisigodoaren gudaloztea ezereztu eben.

Eta Nizean sortu ta Toledotik katoliko aolkularitzan Pelayo jaunak, billatu ebazan erromatar-godo lege bildumak, 711ko urtean sasilegedi *rex gratia dei* guzti orreikaz, Asturiasen kokatu zan.

714ko urterarte egon zan Pelayo Toledoko kaisertzan babestuta, arik eta mauritarrak menperatu arte.

714ko urtean Pelayo Toledotik iges eginda, Asturiasera joan zan.

Asturiaseko izen ori, sekulabe ez jako aldatu lurralde orreri, eta izen ori beren erreka nagusitik Asturias ibaitik⁽³⁾ artuta dauka. Gaur Esla ibaia esaten dautsoenei.

Pelayok, Kobadongako guda mauritarrai irabazi ondoren, ta erromatar katolikotasun menperatzail kaisertza ori eskuratuta, 718ko urtetik aurrera eta Obiedoren Kangas de Oniseko errege aulkitik, jarraian ipini ebazan Erromatar-Godoen lege orreik.

718ko urtean Pelayo Asturiaseko nagusi izenduta, batu ebazan asturiarrekaz matxinatu zan, eta Munuza mauritar jaur-lariak Pelayo atrapauta, Kordobara bialdu eban, Pelayok andik iges eginda.

722ko urtean Munuza mauritar jaur-lariak, bere Al Qama gudal nagusia bialdu eban Pelayo egon zan Bres Piloñako⁽⁴⁾ errira, eta Pelayok beren taldeagaz Piloñako errekea aldatuta, Auseba menditik Kangaseko ibarrean Kobadon-

(1) Ziñezpena artu eutsonean = cuando le examinò en su creencia. (2) Katolikotasunaren joputasunezko batzangoaren asmakuntzari = todos concentrados por la fuerza bruta en esa idea katolika esclavista o de servidumbre. (3) Asturias = atz-ur, Aitzetik urtetan dauan ura esan gura aduana. (4) Bres'eko Piloña (piloña ibaia) = Obiedoko gotzainpean dagoena eta Kangas de Onis'en Auzi barrutikoa. Kangas de Onis izan zan Asturiaseko erregetzaren lenengo uri nagusia.

gako leize zulo baten geratu eta andik erasotuta, Al Qama mauritarren gudalozteak ezereztu ebazan, eta Gijiara⁽¹⁾ joanda, Munuza jaurlaria il eban.

737ko urtean il zan Pelayo eta bere seme Fafila edo Fabila igon eban erregetzazko aulkira.

739ko urtean, Fabila onek baiña, eizan ibili zala beste lagun batzuekaz, artz batek il eban, urrengo errege, Pelayoren Ermenesinda alabeagaz ezkontuta egon zan I Alfonso katolikua⁽²⁾ izanda, Asturiaseko erregetzara igon ebena, eta erromatar ta godoen aria osterata artuta, bera izan zan Nizeako katolikotasun menperatzailtasunezkoari indarra emon eutsoena, erromatar-godoen lege faziata orreik, beti etorri diralako katolikoen aolkularitzapean.

Asturias, Leon eta Gaztelako erregetzak.

791ko urtean, I Bermudoren seme I Ramiro igon eban Asturiaseko erregetzaren aulkira, erriak euki eban anai arteko guda ostean.

844ko urtean, eta Kalaorrako gotzai-barrutian dagon Logroñoren lurraldeetako Klabijoko errian, egin zan borroka ospetsuan, I Ramiroren gudalozteak, Abderraman emirrak Kordobatik eroan ebazan mauritar gudalozteak birrindu ebazan.

Santiago apostolua be, Asturiarren alde borrokatzan ibili zala bere zaldi zuriagaz, katolikuen esanetan.

856ko urtean I Ordoñok Leoneko uria, Asturiaseko erregetzagaz alkartu eban, eta bera inguratzan ebazan ormazarrak berriz konponduta, Leon, garrantzi aundiko lurraldea biurtuko zan Asturiarrentzat.

882ko urtean Asturiaseko errege IIIIn Alfonso katolikua, Leoneko ingurua⁽³⁾ Mauritarren eskue-tatik askatu eta gero, ta Xn gizaldian beren seme IIIn Ordoñok lurralde biak erreinu baten alkartzeko, Asturiaseko erregetzaren uri nagusia Leonera eroan eban.

1.230ko urtean, IIIIn Santso Aundiaren Nafartar erreinupetik alde egin ebanean, biak Gaztelako

erreinuagaz bat eginda geratuko ziranak, Gaztelako erregetza nagusi edo artdatz lez geratuz.

Alemaniko erregetza.

K.a. 2.000 urte ariñago, Keltiarrak kokatu ziran Alemaniako lurralde orreitan, erregetza lez baiña, ez ziran antolatu, arik eta K.o. 962ko urtean XIIIn Juan Aita Santuak, I Oton Aundia, Erromatarren katolikotasunezko kaisertza sakratuaren kaiserra izendatu arte.

Iruñako erregetzaren sortarazia.

778 ta 824ko urtetan euskaldunak Orreagan, Frantziko errege Karlomajno⁽⁴⁾ edo I Karlos Aundiaren aurka euki genduzan borroka bi ostean, Jimenez ta Aritzatar Iñigogaz jaio zan gure Iruñako erregetza, Tudelako jaurkintza eroaten eben Banu Kasi mauritar sendia ta Iruñako gotzaiaren laguntzagaz.

Aragoiko erregetza.

1.035eko urtean Nafarroako IIIIn Santso Aindiaren eriotzean, bere ardura peko lurraldeak, euketzan lau semeen artan banandu ebazanean, Aragoiko konderria, bere sasi seme Ramiroren ardura pean itzi eban, eta ortik sortuko zan Aragoiko erregetza, bere seme Vn Santxo Ramirezen eskutik.

(1) Gijia = gaurko Gijon dana. (2) I Alfonso katolikua = 693-757ko urte bitartean bizi zana, eta 739-757ko urte bitartean Asturiaseko errege lez. Kantabriako Pedroren semea eta Pelayoren suñe. (3) Erri-iltzailleak = genocidas. (4) Karlomajno edo I Karlos Aundia = 742 eta 814ko urte bitartean bizi zan Frantziko kaisar nagusi ena.

Gaztelako erregetza.

Au be Aragoien antzera, 1.035eko urtean III In Santso Aundiaren eriotzean, bere seme Fernando arduratu ebanean lurralde orreikaz.

Bizkaitar Jauntzaren sorkuntza.

Durangoko Jauna eta Nafarroako erregearen ordezkoa izan zana Eztegiztar Santxo il da, Bizkaitarrak euren batzar nagusiaren lege jaurkintzan babesteko eta antolabideak epaintzeko bearkuntzan agertuta, guda buru ta epaillea aukeratzeko prestatzen asi ziran.

Eta 888ko urtean Paduran Asturiarrakaz egin gendun borrokan, ta gero Arrigorriaga deituko zan errian, Busturiako gazte bat borroka orreitan egin ebenagaitik aukeratu eben Bizkaiko leen jaun lez.

Abizenez *Lope* euki ebena, eta bere amaren bidetik Eskoziako erregearen bir-seme edo billoba zana.

Eztegiztar Santxoren alabeagaz eskondu zan.

Eta bera izan zan Bizkaitarren leenengo Jauna: *Jaun Zuriaren izenagaz* ezagutu zana, arik eta 909ko urtean il zan arte.

Orren osteko edestitik, errege jaunakaz egin eben antolakuntza.

Europaren errege guztiak jaio ziran, asmatu zan norkerizko katolikotasunean batzangotuz aberritzeko, Euskalerrria izan ezik.

Zergaitik Euskalerrria ez ?.

Euskalerrriaren errigizarteari ainbeste milla urte ostetik, bere sinismeneko barnean lortu eban baitak, sekula ez dautsalako parkatu, barneko sinis ortatik kanpo, ibilterik.

Euskalerrriko erakundeak beti izan diralako aukeratuak, bere Askatasun aundiko Demokraziaren Biltzar Nagusien agindupetik, eta ez, Erromako katolikotasunean aberrituz batzangotzeko, goitik berako Kaisertza orren agindupetik.

Ata guzti, 325ean Nizeako eleiz batzarrean, norkerizko lapurkeriz asmatu zan katolikoaren aberrizko alderdikeri orren arau zentzuan, iraun

dau, Europako edesti guztia, iru baldintza oneikaz, gaurko egunerarte:

-Aurrerakuntzazko Greziaren ekandu ta jakituria.

-Menperatzailetasunezko judo-erromatar legeak.

-Eta munduko giza guztia, Katoliko aberkoi batzangotzeko asmotan, alderdikeri orreitan ezartzen diran araukaz.

Nork ulertuko leuke, Greziaren askatasunezko ta demokrazizko jakituriak nastekatu leikezala, norkeriaren mendeko katoliko ta erromatar lege orreikaz, naita azpikaritzazko itxuran etorri arren ?.

Berezko baitaren ekanduan ulermendu ezin diran nastetasun orreik izan dira beti, daukaguzan arazoaren oiñarrizko sorburuak, Europa ta munduan ez gindezan konpondu.

Katoliko, erromatar, edo ta edozein norkeriaren menpeko lege guztiak, euren batzangotasunaren asmakizunak lortzeko, bizitzarako bear doguzan arau ta mozkin guztiaren kontrola bear dabe, gaurko egunetan ikusten dogun lez.

Itaun gogor bat egiten eban, nere maisu ta lagun aundia izan zan Aita Santi karmeldarrak:

Zergaitik ainbeste etsai, gure Euskalerrri maite onek, Europa onetan ?.

Eta emen erantsun gogorra:

-Europako Mendebal onetan, Aipatu dodazan erregetza barri guzti orreik, Erromatar kaiserren aolkuagaz, katolikotasun aberkuntzaren menpean batzangotzeko asmotan dabizelako.

-Katolikotasunaren menpe-zale eritzizkoak, Askatasunezko Demokraziagaz euki dabelako etsai bakarra, Atlant-Itsasotik Alemaniaraño, eta Eskoziako piktoen ugartetik Kadizeko Tarteso ta Turdetanoen arteko lurralde zabaletan.

-Eta milla urte askoren arbasoen ondorengo bidetik, Europako Mendebal onetan Askatasunezko Demokraziaren saridunak, euskaldunak bakarrik izan diralako, katoliko aberkuntzatuz batzangotzeko asmo

orren egilleak aurrera egiteko, euki daben etsai bakarra, Euskaldunak izan diralako.

-Errege erreik erlijiozko gudatik kanpo, euren al-osotasunaren ameskerizko norkei bitartez euki dabezan borrokak, asko ta ezin zenbatutakoak izan dira, katolikotasun menperatzaillearen tontor mendira igoten alegintzen ebazalako norkeizko amets erreik.

Begitu nundik nora agertzen diran, Aita Santi Onaindiari erantzuteko, Euskalerrriak daukazan ezinbesteko etsai, gure etxe barruan be daukaguzela.

Eta norkeiaren batzangotasunezko asmo erreik beti garaipendu diralako, Goiko Jainkoak ipinitako legeen aurka. Orren ondorioz beti agertu jakuz okerreizko sei gauza txarrenetarikoak:

- Jainkoak Ludi oneri bereztuta ipini eutsosan lege guztitik kanpo ibiliz, beti norkeizko lapurketan eta borrokan etorri garela.
- Gaiak orekatuta daukazan legeak, eta gure gaitutako arimak nortasunduta daukazan eskubideak, edestian zear beti, zirriborrotuta ekarte.
- Dirua, indarra ta bizitzeko bear doguzan treneri guztiak, esku bakarretan egotea.
- Aberri lez, gudu indarraren keiñu gogorraz, eta beste aberritar batzuekin nastuta atxilotu lez, guztiz urduri egotea.
- Maltzurrezko aize beltz barru orren indarretik urten ezinik, nor beren baitan bizi eziña.
- Eta Munduaren orokorreizko gizarteetan, "bakez bizi eziña".

Frantzian egin zan Iraultza.

Frantziko iraultza egin arte ibili ziran odol-jarioz, euren aberrikerizko batzangotasuna lortu ezinean, eta beste aukerarik ez ebelako euki, guda bidez antolatzei asi ziran.

1.808ko urtean saiatu ziran espaini edo erdiugarte onetan, gudalozte bidez sartzen, katoliko lege nagusi, edo norkeiaren konstituzioz menperatzeko, lege barri erreik.

1.823ko urterarte ez ebena lortu, arik eta VIIIn Fernandori orokortasunezko agintaritzat-

tik baztatu eta menperatuz, guda nagusi erreik, espainiko iraspina edo konstituziorako arautu ziran legeizko aginduak, keiñalari edo zemaika, izenpetuazo arte.

Emen eta menpetasunezko lege erreikaz laterritu zan Europa osoa XIXko gizaldi erreitan, eta Erromako Batikanoa aolkulari nagusi lez, Europa ta Munduari Laterri erreik egizkoak ziralara erakusteko, Batikanoa bera be laterritu zan.

1.929ko urtean laterritu zan Batikanoko lur txiki ori, eta gaiñera, Askatasunaren Demokrazizko etsai aundienaren eskutik, MUSSOLINI'ren eskutik egin ebalako, eta orrek niri, zalantza askotan sartzen naute, biak menperatzailleak izanda, ez ziran adoz egongo ?.

Ortik aurrera gaur arte ibili dira gudaloztearen keiñuakaz.

Gaur zorionez esan leike, arrazoizko bidetik egin leiken bidera aldatu dabezala, asmatuzko menpekotasun erreik, nik zalantza aundiak euki arren.

Ze aukera da legeizkoa ?.

Jainkoaren aginduzko legean dabizen bereizko errigizartearen Aberriak, ikusten dogun lez, ***"Laterriak, menperatzaillearenak diralako"***.

Eta Euskalerrriarena batez be, bera izan dalako, Jaungoikuaren legeizko bidean ibili dana beti, bere Askatasunaren Demokrazizko Euskal-Aberri-Zain.

Espainolaren Laterria alderantziz, leku guztietatik begituta be, sekula ez da izango Aberria, ez daukalako Aitortzaren ondorengotasunik.

Bere jaiotzatik, beti izan dalako, batzuen norkeiz katolikotasunean batzangotuta aberritzeko, kolonitzailletasunezko menperatzaille bat.

Amaitu ezinezko esker aundiak emon bear dautzaguz, euki doguzan Apaiz-Lekaide Aberitzaleai, eurak euki dabezalako zati aundienean beintzat, bear izan doguzen jakiturizko tresneriak, gure erri maite au, oraindiño irikiten daukagun **DEMOKRAZIZKO ASKATASUNEAN EZARTZEKO.**

Baita ekintza orregaz: **JAUNGOIKUAK BEREZTU EUSKUAZAN LEGEIZKO ZENTZUETRA BIDERATZEN GAITUELA KO.**